

CAM-İŞ

Sahibi
İstanbul Şişe ve Cam
Sanayi İşçileri Sendikası
Neşriyatı idare edenler:
Hüseyin Kara, Lütfi Ak

İŞÇİ ARKADAŞ
Bu Gazete senin malındır
Bundan istifade etmesini bil
Ve SENDİKANA üye ol

Gayri siyasî, İçtimaî ve Meslekî Gazete

SAYI: 36 — 1 Ekim 1955 — Her ayın 1 inde çıkar — Adres: Şişe ve Cam İşçileri Sendikası, Paşabahçe — İstanbul — Fiatı: 10 Kuruş

İşçilerimize ikramiyeler ekim ayında verilecek

Meclisi idarenin kararı ile senede bir maaş olmak üzere işçilere ikramiye verilmesi karar altına alınmıştır.

Bu cümleden olmak üzere evvelce tevzi edilen yarım ikramiyelerin mütebakısının sene nihayetinde meclisi idarece verilmesi kararlaştırılmıştı.

Mevsim nazarı itibara alınarak işçilerimizin kışlık ihtiyaçlarını bu aylarda temin etmeleri göz önüne alınmış ve sendika idare heyetinin Umum Müdürlük nezdinde yaptığı müracaat müsbet karşılanmıştır. Bu vesile ile Sayın Umum Müdür Şahap Kocatopçu şöyle mukabelede bulunmuştur? Meclisi idarenin sene başında verilmesi için kararı var dır. Fakat; işçilerimizin ihtiyaçlarını ileri sürerek Ekim ayında verilmesi için teklif edeceğim. Bu vaziyete göre ikramiyelerin mütebakısı Ekim ayı içinde verilecektir.

Kundura fabrikası işçi mümessilleri işlerine iade edildi

Bundan bir müddet evvel fabrika müdürü tarafından işlerine nihayet verilen Deri ve Kundura işçileri mümessilleri İşletmeler Vekili Sayın Samet Ağaoğlunun tavassutu ile işlerine iade edildiler.

İşçi mümessillerinin işlerine iadesi gerek Deri Kundura işçileri arasında ve gerekse işçi muhitinde sevinç uyandırmıştır.

Cam-İ-: İşçi mümessili arkadaşlarımızın işlerine iadesinde başarı gösteren büyüklerimize teşekkür eder mümessil arkadaşlarımızı tebrik eder.

Ordunun Duâsı

**Ey ulu Tanrı, işte biz:
İmanımız lekesiz,
Yüz sürdük vatanın toprağına.
Ey ulu Tanrı, işte biz:
Öz Türkoğlu erleriz;
Toplandık «Milliyet» bayrağına.
Bağrımızdan kopup gelen,
Sana kadar yükselen
Bu duâyı kabul eyle, âmin!
Göklerinde dalga vuran
Dünyaları dolduran
Bu duâyı kabul eyle, âmin!**

**Ey ulu Tanrı, her zaman
Hak yolunda parlıyan
Süngümüz yerlerde eğilmesin!
Ey ulu Tanrı, her zaman
Bu kahraman ordudan
Tarihin şerefi eksilmesin!
Yurdumuzun, o sevgili
Annemizin emeli
Her devirde zafer bulsun, âmin!
Tanyerinde bu albayrak
Karanlığı yakarak
Her devirde zafer bulsun, âmin!**

**Ey ulu Tanrı, el açtık:
Yetimlere pek yazık,
Çiğnetme düşmana memleketi!
Ey ulu Tanrı, el açtık:
Kan isteriz biz artık;
Ağlatma yeniden bu milleti!
İntikama and içenler,
Canından vazgeçenler
Dergâhında aziz olsun, âmin!
Cengederken vurulanlar,
Son şerefi bulanlar
Dergâhında aziz olsun, âmin!**

Not: Bu şiir, merhum Enis Behiç Koryürek tarafından Umumî Harpte, Çanakkale cephesinde yazılmış olup; Çalışma Vekâleti tarafından sendikamıza hediye edilen "Miras ve Güneşin ölümü" eserinden alınmıştır.

Cibali işvereni akortçulara zam yaptı

Bu aylarda da yevmiye ile çalışan işçilere de bir miktar zam yapacağını söyledi

Cibali işvereni hayat şartlarını göz önüne alarak Akort çalışan işçilere yüzde 10 civarında zam yaptı. 110 paket çay bardağı yapan ustaya haftada 15 lira prim ayrıca da ustanın kesiciye vermekte olduğu günde 3 lirayı da patron verecektir. Bu vaziyete göre haftada 24 lira zam yapılmıştır ki ayda kazançlara 96 lira artış olmuştur. Bunun haricinde de kesicilere devamlı 26 gün çalıştıkları takdirde gün de 1 lira devam primi verme ği kabul etmiştir.

Yevmiye ile çalışan işçilerin bir kısmına zam yapılmış olup geri kalan işçilere de peyderpey zam yapacağını vaad etti.

Cibali işverenini bu alicenablığı işçiler arasında memnuniyet uyandırmıştır.

Cam-İş: Bütün işverenlerin ayni yolda yürümesini temenni ederiz.

Sendikamız kömür ve soğan tevzi edecek

Her sene olduğu gibi bu sene de işçi arkadaşlarımıza bir yardım maksadı ile soğan ve kömür tevzi edilecektir.

Mevsim nazarı itibara alınarak sendika heyeti derhal faaliyete geçmiş ve bu işle ilgili komisyon, mübayaa işi ile meşgul olmaktadır. İşçilerimizin ucuz ve temiz soğan ve kömür almaları için kamisyon azami gayret sarfetmektedir. Tevziat Ekim ayı içinde bitmiş olacaktır.

Acı bir kayıp

Vefatı ile bizleri teessüre garkeden arkadaşımız İbrahim Tandoğan

İbrahim Tandoğan, çalışkanlığı, dürüstlüğü, arkadaşlağı ile muhitinde sevilen ve sayılan, kendisine her hususta itimad edilen bir arkadaştı. Herkese karsı saygı ve sevgi besler, âmirlerine hürmet etmesine kendisine âdeta şiar edinmişti. Cemiyete en fazla faideli olacağı bir çağda Felek onu bizim aramızdan aldı. Onun yokluğu bütün işçi arkadaşlarımızı üzdiği gibi beni de son derece müteessir etmiştir. Onun samimiyetine işçi dâvalarına karşı beslediği imanına san'ata olan aşkına hayrandım. Bu dâvaya beraberce atıldığımız ilk gün denberi azimli ve sebetkâr karakteri bizlere daima destek olmuş ve yanımızdan hiç bir zaman ayrılmamış - tır. Ne yazık ki tabiat kanunu hükmünü bir kere daha icra etmiş ve onu faniler arasına almıştır.

Tandoğan, ebedî istirat - gâhında rahat uyu, bizler se nin samimiyet ve dürüstlüğünü kendimize rehber yap tık. İnandığın dâvalar ger çekleşecek ve ruhun müste rih olacaktır. Bende senin arkandan gözyaşı döken ar kadaşlarının arasında bulunup mezarına bir avuç toprak atmak isterdim. Fakat bulunamadım. Teşkilâtımız arkadaşları sana karşı olan son sevgilerini yaptılar. Bu beni teselli etmekte dir.

Seni hiç bir zaman unutamıyacağız, arkadaşlığın daima kalbimizde yaşayacaktır.

T.

Bir işçi mümessili daha işten çıkarıldı

Madenî eşya işçileri sendikası 1 işvereni hakem kuruluna verdi

Nu-De müessesesi işvereni, işyerini kapatma bahanesiyle sendikalı işçilerin ve işçi mümessili Sadettin Türk'ün işlerine son vermiştir.

Beykoz Deri ve kundura sanayii müessesesi işvereninin hareketinden sonra zuhur eden bu hâdise işçi sendikaları arasında teessürle karşılanmıştır.

Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikasından aldığımız malûmata göre, bu iş yeri işvereni sendikaya kayıtlı olmıyan işçileri, Yeşilköyde sahibi bulunduğu diğer fabrikasına almıştır.

Sendika idare heyeti işten çıkartılan işçi mümessilinin bu fabrikaya alınması için teşebbüse geçmiştir.

İşyeri işçi mümessillerinin işverenle yaptıkları uzlalaşma toplantısında bu husus üzerinde durulmuştur. İşveren işinden çıkarılan mümessilini işe almamakta israr ettiğinden durum İl Hakem Kuruluna intikal ettirilmiştir. Neticeyi bütün sendikacılar merakla beklemekte ve durumdan şüphe etmemektedirler.

Amerika zencileri protestosu

Nevyork, 3 (A.A.) — "Siyahların terakkisi milli cemiyet" dün Nevyorkta bir miting tertip ederek zenci Ementt Tell'in katilleri olmakla itham edilen iki beyazı beraat ettiren mahkemenin kararını protesto etmiştir. Bu toplantıda Vekâletinin sindirme usulleri ve siyahlara oy verme hakkının reddi meseleleri hakkında tahkikat açmasını teklif etmek kararına varılmıştır.

Sendikamızın yıllık kongresi tehir edildi

11/Eylül/1955 de yapılacağını ilân ettiğimiz sendikamız yıllık kongresi örfî idare dolayısı ile bilâ müddet tehir edilmiştir. Kongrenin yapılacağı tarih ayrıca ilân edilecektir.

Türk - İş eşya piyangosu biletleri yılbaşından sonra çekilecek

Türk-İş Konfederasyon tarafından tertiplenen eşya piyangosu biletleri 6/Eylül/1955 de çekileceği ilân edildiş isede bazı sendikalar biletleri satmadığından çekiliş tarihi sene sonuna tehir edilmiştir. Çekiliş tarihi ayrıca ilân edilecektir. Durum sayın üyelerimizin bilgilerine sunulur.

Teknisyenlere ait lojmanın temeli atıldı

Umum Müdür ve Mühendislere yapılan lojmandan sonra teknisyenlere ait ikinci lojmanın temeli atıldı.

Temel atma merasiminde başta Fabrika Umum Müdürü Sayın Şahap Kocatopçu ve müessese mühendis ve âmirleri hazır bulunmuş tur. Kesilen kurbanı müteakip temele ilk harcı uğurlu olsun temennisi ile umum müdür atmıştır.

Teknisyenlere ait lojmanın inşaatı havalar müsait giderse üç aya kadar tamamlanmış olacaktır.

Paşabahçe Tekel İspirto Fabrikası Müdürü Hikmet Barlan yüzerek boğazı geçti

61 yaşında bulunan Hikmet Baran Beykozdan Yeniköye yüzerek 45 dakikada geçmiştir. Hikmet Baran 35 sene evvel Süleymaniye Gençlik Kulübünde oynamış, bir zamanlar Spor Federasyonu idere heyetinde vazife görmüş bir sporcudur. 45 dakikada boğazı geçmesi yaşının hayli yüksek olması bakımından bugünkü genç sporcular arasında büyük başarı kazandığı gibi Türk sporuna ve Türk gençliğine numuneyi emsal olmuştur.

Cac-İş: Sayın Hikmet Baranı tebrik eder, Allahtan uzun ömürler niyaz ederiz.

Sigorta meseleleri

33 liranın mesnet ve hikâyesi

İhtiyarlık sigortası ve 33 liralık emekli ödeneği hakkında bugüne kadar söylenen ve yazılanlar bilindiği gibi ciltler dolduracak kadar çoktur. Bu hususta biz müteala ve tekliflerimizi serdetmeden evvel, 30.Mayıs.1955 de yapılan İşçi Sigortaları Umumî Heyet toplantısında, Sigorta Yöneyim Kurulu Bşk. Cemal Kiperin konuşmasını aşağıda veriyoruz.

"— Yıllardan beri hemen hemen her toplantıda ortaya atılan müzmin meselelerimiz vardır. Bu müzmin meselelerden bir tanesi ihtiyarlık sigortasının 33 lira meselesidir. Filhakika senede 400 lira gibi bir paranın kimsenin yarasına merhem olamıyacağını aklen ve mantıken herkes idrâk eder. Fakat hiç hakkım olmadığı halde ben denize dahi birisi 400 lira çıkarıp vermiş olsa memnun olurum.

Sosyal sigorta, sosyal yardım değildir. Sosyal sigarta, sosyal yardım olsa hiç şüphesiz bülçesine muayyen bir para ayırır. Her sene hiç hakkı olmıyan vatandaşlara şu veya bu vaziyetler karşısında bu paradan ödemeler yapar. Fakat sosyal sigortaları bir insanın hem kendisine ve hem de kısmen de bir başka hemcinsine mütekabil olarak istikbalin tehlikelerine karşı, bilhassa iş hayatının tehlikelerine karşı kendi alnının teri ile, kendi imkânları ile emniyet altına alması demektir. Ancak devlet bunutanzim eder.

Tekrar ihtiyarlık sigortasını ele alıyorum.

Bu sigorta kolu bir yatırım ve bir terekküm sigortasıdır. Gün gelecek bu para nema getirecektir. Kanunun icabettirdiği vecibeler ve çerçeveler dahilinde sigortalıya devredilecek. Vermeden almak yok bu sigorta kolunda. Binaenaleyh ihtiyarlık sigortası hesapları yapılırken muayyen içtimaî esaslara dayanılarak şu kadar işçi günde şu kadar, yılda şu kadar prim verecek, şu kadar sene çalışacak, tekaüt yaşına geldikleri zaman paraları şu kadar birikmiş olacak ve o zamana kadar birikmiş olan paraların getirmiş olduğu nemalarla birlikte bu vecibeleri karşılayacaktır.

Vasati olarak bir işçi günde 5 lira yevmiye alsa yüzde 3 den prim hesaplarsa zannederim günde 40 kuruş falan prim öder. Yılda 300 gün çalıştığını farzetseniz senede 120 lira prim verecek demektir. Kanunun geçici maddesine göre bir sene sonra tekaüde sevkedilmiş olsa sigortadan 400 lira alacaktır.

Verdi: 120 lira.
Aldığı: 400 lira.

Bir sene yaşarsa 40 lira. İki sene yaşarsa 800, 1200, 1600 gidecek... Öldüğü zaman çoluğu, çocuğuna yine bir miktar para bağlanacaktır. Karşılıksız olan bu paralar bu şekilde sigortanın mali bünyesini sarsabilir.

İhtiyarlık sikortasının aktüler hesaplarını yaptırırken şöyle hesap etmiştik: Bu kadar işçi tahminen şu kadar sene çalışacak kanunun şu veicbelerini yerine getirecek ve kendisine tekaüt olduğu zaman şu kadar para vermek lâzım gelse yüzde kaç prim alınır da bu paralar bankalarda olan teknik arkadaşlar uğraştılar, didindiler. Yüzde beş faiz getirmek şartiyle. Binaenaleyh yüzde 3 prim alınır da bu paralar bankalarda terakūm ederse ve yüzde 5 faiz getirirse bilhassa kanunun bu ödeme vecibelerini karşılamak kabildir dediler. Kanun çıktıktan sonra faiz hadleri yüzde 5 den yüzde 4 e indi. Binaenaleyh bankalarda terakūm eden ve yekûnu milyonları bulan bu meblağların bir milyon lirasında binlerce lira faiz kârı getiriyoruz. Binaenaleyh yüz milyonda bir milyon faiz kaybımız oluyor. Binaenaleyh biz bu yüzde 1 faiz kaybının nasıl telâfi edileceğini her gün düşünüp de gayri menkullere yatırmak, tahvillere yatırmak suretiyle bu umumî faiz düşüklüğünün açıklarını kapatmak üzere uğraşıyoruz."

Not: Gelecek nüsha bu mütealaya cevap teklifimizi yapacağız.

Cam-İş

İBRAHİM TANDOĞAN'I KAYBETTİK

Tam bir aile reisi, mükemmel bir işçi ve namuslu bir cemiyetçi olan arkadaşımız İbrahim Tandoğanı da kaybettik.

Müptelâ olduğu amansız hastalıktan kurtulamıyarak 23.9.1955 cuma günü, cuma namazı ezanları göklere yükselirken gözlerini fani dünyaya kapadı. Ve ertesi günü göz yaşlarımız arasında da ebedi istiratgâhı olan toprağa verdik.

İbrahim Tandoğanın genç yaşında aramızdan ayrılışı bizleri pek çok teessüre garketti. Ona acımayan, onun için ağlamayan arkadaşı kalmadı. Yuvasına bağlı, kötü itiyatlardan uzak şen ve iyi ruhlu bir arkadaştı o.

İş hayatı şereflidir. Onu arkadaşları kadar âmirleride çok severdi. Muhterem Umum Müdürümüz Şahap Kocatopcu, Teknik Müşavir Fethi Arman ve şefi Şadan beyler onun cenazesinde bulunmakla hem ona olan sevgilerini, hem de vazifelerini yaptılar. Çalışkan ve dürüst bir işçiye âmirlerimizin bu sıcak ve samimî alâkaları işçiler arasında takdirle karşılanmıştır. İşte, bütün işçi arkadaşları kadar bir çalışmayı iş hayatında tatbik etmesi ve muvaffak olmasına borçludur.

İbrahim Tandoğan, senelerce sendikamız idare heyetinde vazife almış ve işçi arkadaşlarına azami faydalı olyete göç etmesi kedi iş ve mağa çalışmıştır.

Onun genç yaşında ebedi cemiyet hayatımızda derin bir boşluk bırakmıştır. Ne yapılır, mukadderat.

Allahtan rahmet diler, aile efradına sabır ve metanet temenni ederiz.

H. K.

Ticaret Bankası Paşabahçede bir büro açıyor

Geçen sene Beykozda bir ajans açan Türk Ticaret Bankasının Ekim ayı başlarında Paşabahçede bir büro açacağı memnuniyetle öğrenilmiştir.

Pek kısa bir zamanda bölgemizde gösterdiği faaliyetten ötürü halkın teveccühünü kazanan banka Paşabahçeliler tarafından sevinçle karşılanmıştır.

Bu vesile ile Paşabahçeliler adına Umum Müdür Sayın Hayri Gönen'e teşekkür etmeyi borç bilir bankaya muvaffakiyetler dileriz.

Cam-İş

Hindistandaki sivil havacılık gelişiyor

Hindistanda havacılık ilerlemesi 1920 yılında başladı ve ilk hava postası açıldı

Hindistanda uçuculuğun tarihi pek eski değildir. İlk uçuş 1911 de yapıldıysa da asıl ilerleme 1920 yılından itibaren başlamış ve aynı sene zarfında ilk hava postası açılmıştır. 1927 yılında ilk sivil havacılık teşkilâtı kurulmuş hava nakliyatı işi hızlandırılmaya başlamıştır. Harp bittiği gün Hindistanın birkaç hava meydanı ve tayyaresi vardı.

Hindistanda asıl havacılık adımı 1947 yılında atılmış ve büyük belişıneler müşahade edilmiştir. Daha evvelce Hindisatnın harici servisleri sadece Birmanya ve Seylana işlemekteydi. Bugün Hind uçakları çok uzak memleketlere kadar gidebilmekte Aden, Bankok, Kahire, Dusseldrof, Cenevre, Kabil, Katmandu, Kanada, Londra, Nairobi, Paris, Roma, Singapur ve Hong Kong, Tokyo hava meydanları arasında irtibatı temi netmektedir.

1954 yılında Hind uçakları 24. milyon milden fazla mesafe katetmiş, 554.000 yolcu ve 181 milyon pound ağırlığında da yük taşımıştır. Bunlardan 27.000 yolcu ve 2 milyon ton yük de gece servislerinde taşınmıştır.

Halihazırda Hind hava kuvvetleri iç servisler için Dakotalon kullanmaktadırlar. Kısa mesafelerde Heronlar uçurulmaktadır. Beynelmilel Hind Hava Yolları (Air İndia İnternational) memleketleri kıtalar arasında uşuç yapmakta olduğundan Konstelleasyon uçakları kullanmaktadırlar. Üç yeni konstelleasyonun bugünlerde Hind hava filosuna iltihakı beklenmektedir.

Hindistandaki sivil havacılığın en mühim tarafı hava nakliyatının devletleştirilmiş olması ve hükûmet tarafından kontrol edilmesidir. Hind Hava Yolları şirketi iç,, ve Air İndia İnternational da dış servisleri idare etmektedirler.

Hindistan hükûmeti Hind havacılığının kalkınmasında hayatî bir rol oynamaktadır. 1947 yılındanberi uçakların yer bakımı için yapılan sarfiyat 130 milyon rupiyi geçmektedir. Hava yolları için meydan, hava trafiği, irtibat ve meterolojik datanın temininden hükûmet mesuldür. Halen Hindistan Sivil Havacılık Departmanı tarafından kontrol edilen ve bakımları yapılan sekiz meydan mevcuttur. Mühim limanlara radyo telsiz teşkilâtı kurulmuş olduğu gibi daha küçük meydanlara da telsiz tertibatı mevcuttur.

Havacılık teşkilâtının büyümesi pilot ve mühendis ihtiyacını da arttırmaktadır. 1953 yılında 656 olan mühendis sayısı 1954 yılında 697 ye çıkmıştır. "A,, — "B,, dereceleri olan pilotlara gelince bunların sayısı da bir yıl içinde 444 den 558 e yükselmiş bulunmaktadır.

Hind uçakları her yıl biraz daha fazla mesafe katetmektedirler. Eğer Hind havacılığın bugünkü süratte inkişafa devam ederse önümüzdeki yıllarda dünyanın büyük havacılık şirketleriyle rekabete çıkacak duruma gelecektir.

Ayda bir

Sohbet

L. AK

Cam-İ—: Gazetemizin 4-5 ay evvelki sayılarında yine bu sütunlarda (Ayda Bir - kime ne lâzım) ismi altında yazılar neşretmekte idim. Bazı sebeplerden dolayı bir müddet için ara vermek lüzumunu his ederek yazmadım. Bir ay evvelki sayıda da bir defaya mahsus olmak üzere ayni sütunlarda çok sevdiğim arkadaşım Nevzat Şeker yazdı. Bu defada, işçi arkadaşlarımızın ısrarı üzerine ayda biri yazmaya karar verdim. Yalnız, bu sayıda "kime ne lâzım,, diye yazmıyorum. Çünkü: Teferruata girmeden evvel bazı hususlara burada cevap vermek yerinde olur kanaatiyle (Ayda bir) olarak yazacağım. Kime ne lâzımı kısmetse gazetemizin gelecek sayısında izah edeceğim. Evvelce yazılarımda belirttiğim gibi (Ayda Bir) sadece işyerimizde, arkadaşlar arasında yapılan esprilere mukabele şeklinde cevaplandırılmaktadır. Yoksa: Hiç bir zaman arkadaşların şahsî işlerini bu sütunlarda yazmağa hakkımız yoktur ve olamaz da.

İsimlerinden bahsetmemek üzere Ayda Bir'e şöyle bir giriş yapalım. Mesecelâ: Türk-İş konfederasyonunun tertiplediği eşya piyangosunun zamanında çekilmeyişi üzerine bazı arkadaşlar sendikaya gelerek; bir tanesi, efendim: Ben eşya piyangosunun biletlerinden aldım. 6 Eylülde çekilecektine oldu. Cevap: Kardeşim, tehir edildi. Haaaa.... desenize üzerlerinede bir bardak su içelim bunlar çekilmiyecek, öteki söze karıştı: Ben, iki tane alıyordum; Mehmet Şat zorla on tane verdi. Yok taksi çıkar, yok buz dolabı çıkar, yok efendim radyo çıkar; beni kandırdı. Ben parayı alırım. Daha başkaları biletler cebimde eskidi bunlar ne olacak diye sormakta. Umuma birden cevap biletleri evinizde saklayın biletler çekilecek, listeler işyerine asılacak, o zaman hepiniz taksi, radyo, buz dolabı v.s. sahibi olursunuz.

Umum Müdür ve Mühendislere lojman yapıldığı zaman bazı usta başılar kaşlarını çattı. Bize yapılmıyor, biz de mühendislerin yardımcısıyız. On gün kadar evvel inşaatın başladığını haber alan kaşı çatıklar bu defa gülmeğe başladılar. Cidden bizde memnun olduk darisi geri kalanların başına. Amma: Fabrika löşmanlarından değil kendi ceplerinden.

Üubuklu Cam imalâthanesinden işten atılan iki kadın işçi merkez sendikaya müracaat ediyor. Efendim, patron bizim işimize nihayet verdi. Bayan, sizin mümessilleriniz var; onlara müracaat ettiniz mi? Ettik efendim. Amma: Mümessil patronu haklı buldu. Şu halde siz haksızsınız ki mümessil patrona hak verdi. Kadıncağız durumu izah ediyor. Mümessil işverenin yanına dahi gitmemiş. Ah iki gözüm desene senin mümessilin patronun glögesine selâm veriyor.

Cibali Şubemiz Sendika Başkanı arkadaşımız neşeli bir eda ile merkez sendikamıza geldi, ne o Sait çok neşelisin dedim. Evet dedi? Hayır ola? Patron akortlara zam yaptı yakında yevmiye ile çalışanlara zam yapacak dedi eeh... Gözünüz aydın sağ olun dedi: Hiç şüphesiz ki Cibali Cam imalâthanesinin işverenin bu hareketi kendi işçilerinin memnun etmiştir amma: Ayni hareketi diğer işverenler de yaparsa memnuniyet daha başka olur.

İşçi arkadaşlarımız sendikaya müracaat ederek şöyle diyorlar. Uta başılar sendikası battaniye veriyor bizim sendika neden zamanında almadı. Cevap: Biz zamanında yine alacağız fakat: Onlardan evvel alsak onlar beş battaniye satamazdı bira satsınlar ziyanı yok. Her sene olduğu gibi bu sene de yine işçi arkadaşlarımıza battaniye temin edeceğiz.

6-7 Eylüldeki hâdiselere dair

Vilâyetin tebliği

İstanbul Vali ve Belediye Reisliğinden tebliğ edilmiştir:

6 - 7 Eylül gecesi hâdiselerinde zarara uğrayan vatandaşlardan bir kısmı valiliğe müracaat etmektedirler Bunların dilekçeleri yardım komitesine gönderilmiştir. Oradaki usul dairesinde beyannamelerini doldurmaları ve komiteye müracaatları lüzumu ilân olunur.

Kadın işçilere tanınan haklar

Yazan:
Ali Sıtkı Gökalp
İşçi Sağlığı Umum Müdürlüğü Şube Müdürü

İş hayatımızı tanzim eden Kanun ve Nizamnamelerde işçilere tanınan büyük haklardan erkek işçiler gibi kadın işçilerde aynen istifade ederler.

Ancak, kadınların gerek bünyevî hususiyetleri, gerekse içtimaî ve ahlâki sebepler dolayısile erkek işçilerden fazla olara kkadın işçilere diğer bazı haklar tanınmış ve bazı işlerde çalışmaları tecviz edilmiştir.

Kadınlara tanınan bu hakları iki kısımda mütalâa etmek mümkündür.

A) Umumî iş hukuku ve çalışma şartları bakımından tanınan haklar.

B) İşçi Sigortaları Kanunlarile tanınan haklar.

A) Umumî İş kanunu ve çalışma şartları bakımından tanınan haklar:

Çalışma şartları bakımından tanınan hakların en mühimi, kadınların gece çalıştırılmalarının men edilmesidir.

Gerçekten, kadınların çalışma müddetlerini günün muayyen saatleri dahilinde tahdit etmek zaruridir. Zira, işin hitamında fabrikayı terkeden bir kadının vazifesi bitmiş değildir. Evine döner dönmez onu diğer vazifeler beklemektedir. Kadınlara bu vazifelerini görebilmeleri ve çocuklarının bakım ve eğitimi ile meşgul olabilmeleri için işin hitamında boş bir zaman bırakmak, billahsa gece çalıştırılmamaları temin etmek lâzımdır.

Diğer taraftan, gece mesaisi anormal bir faaliyet olduğundan gerek kadın ve gerekse erkek işçiler için tahripkâr tesirleri vardır. Bu tesirler sadece fizyolojik değil, ayni zamanda sosyaldır. Bu hususta billahsa 19.cu asrın sonunda, muhtelif memleketlerde yapılan araştırmalarda mühim neticelere varılmıştır. Almanya'da bu meseleyi tetkike memur edilen Reichstag komitesi, 1889 da, gece mesaisinin kadın işçilerin sıhhatleri üzerindeki tahripkâr tesirine ait istatistikî malûmatı, o tarihte mevcut hastalık sigortası idaresinden elde etmek imkânını bulmuş ve böylece aynı mıntakada, gece mesaisi yapılmayan aynı cinsten bir işyerinde çalışan kadınların sıhhatile mukayese etmiştir.

Kadınların fizyolojik mukavemetinin erkeklerinkine müsavi olduğu düşünülse bile, bu meselede bir takım sosyal sebeblerin tesirini aramak gerekir. Bütün gece çalıştıktan sonra sabahleyin evine dönen bir kadın işçi, aile efradının yataktan kalkmış olduğunu görerek evin işleriyle uğraşmak mecburiyetinde kalacak ve böylece uyumak ve dinlenmek imkânını bulamıyacaktır.

Tetkikler göstermiştir ki, gece çalışan kadınların ekserisi 4 - 6 saat uyuyabilmektedir.

Bundan başka, beşeri bünyenin gece çalışmasından doğan fizyolojik yıpranma, sun'î ışığın sebep olduğu asabî yorgunluk ve bitkinlik, itiyatların değiştirilmesinden dolayı hazım sisteminin bozulması gibi sebepler de buna ilâve edilince gece çalışmanın mahzuru daha iyi anlaşılır.

Kadınların gece çalıştırılmalarının itiyat haline gelmesi, kadın işçilerin en çok istihdam edildiği sanayi kollarında vukubulmuştur. Bilhassa dokuma sanayiinde, ondokuzuncu asrın sonuna doğru gece çalışan işletmelerin sayısı yıldan yıla artmakta idi. Bunun sebebi şu idi: Günlük iş müddetinin gitgide 12 saatten daha az olarak tesbit edilmesi, ve nihayet sekiz saate indirilmesi yolunda vâki olan temayül, müesseselerde mütevali postalar halinde çalışılmasını intaç etmiş ve böylece müessesenin işletme masrafları (sabit masraflar) azaltılmak istenmiştir. Bunun neticesi olarak dokumacılık gibi sa... kadınların miktarı artmıştı.

Fakat yukarıda belirtilen mahzurlar dolayısiyle bu meselenin Kadınlar lehine halledilmesi yolunda faaliyete geçilmiştir. Bu mevzuda sarfedilen mevzii gayretler işçi teşekkülleri tarafından da desteklenmiş ve nihayet bu hususta umumî bir prensibe varılmıştır. Filhakika Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı tarafından kabul olunan (muaddel) 41 ve 89 sayılı sözleşmelerle kadınların sanayi işlerinde gece çalıştırılmaları yasak edilmiştir. Bu sözleşmeler Hükûmetimizce henüz tasdik edilmemiş olmakla beraber, mevzuatımızda bu hususta hükümler mevcuttur.

Gerçekten, İş Kanununun 50 nci maddesi; sanayie ait işlerde on sekiz yaşını doldurmamış erkek çocuklarla her yaştaki kız ve kadınların gece çalıştırılmalarını esas itibariyle yasak etmiştir. Ancak, bir işyerinde önceden tahmin edilmeyen veya önüne geçilemiyen ve muayyen vakitlerde vuku bulmak mahiyetini göstermeyen bir ârızanın çıkması gibi mücbir sebeblerin hâdis olması takdirinde bu yasak on altıdan yukarı yaştakı kız ve erkek çocuklarla daha büyük kadın işçiler hakkında, o hâdiseye münhasır olmak üzere varit olmayabilir.

Şu kadar ki, böyle bir hâdisenin zuhurunda, işveren bu hâdisenin mahiyetini, başlama ve bitme anlarını yirmi dört saat içinde mahallî hükûmetin alâkadar makamına bildirmeğe mecburdur.

Çalışma şartları bakımından tanınan diğer mühim bir hak da kadınların ağır ve tehlikeli işlerde ve yeraltı işlerinde çalıştırılmalarının menedilmesidir.

Her iş kolunda muayyen meslekî tehlikeler mevcuttur. Bu tehlikeler, o iş kolunda çalışa nişçilerin sağlığı bakımından ehemmiyet arzeder. Bunlardan bazılarının tesiri anî olduğu halde diğer bir kısmının tesiri daha uzun zamana mütevakkıftır. İşyerindeki makinaların husule getirdiği kazalar, yahut işin ifa edildiği yerin hususî şartları dolayısiyle meydana gelen hâdiseler (meselâ toprak kayması, yüksek bir yerden taş düşmesi v.s.) işçi üzerinde anî olarak tesir yaptıkları halde, ağır yüklerin taşınması dolayısiyle kemik teşekkülâtının bozulması, kadınlarda analık organlarının gayrî tabiî şekiller alması, bazı tahripkâr maddelerin cilt üzerine tesir etmesi, teneffüs organlarını tahriş edecek dumanların, gazların ve tozların teneffüs edilmesi, bazı zehirli maddelerle tedrici zehirlenmeler, daha uzun zamana mütevakkıf olan tehlikelerdendir.

Bu tehlikeler kadın işçiler erkek işçiler için de varittir. Ancak kadın işçilerle erkek işçiler arasında bazı farklar vardır.

Kadınlar, adalî kuvvet bakımından erkeklerden daha zayıftırlar. Bu sebele vasat bir kadının kuvvetiyle mütenasip olmayan işleri kadınlara vermemek lâzımdır.

Diğer taraftan kadınların bazı organlarının, sunî zehirlere karşı bilhassa hassas oldukları tesbit edilmiştir.

Bu mevzuda en mühim nokta, analık dolayısiyle maruz kalınan tehlikelerdir. Kurşun, civa vesair sınaî zehirler kadınların analık organlarına tesir ederek müstakbel doğumları tehlikeye düşürebilir ve bu hal aradan uzun bir müddet geçse bile varittir. Bundan başka genç kızların ağır yük taşımaları, yahut devamlı olarak ayakta durmaları gibi sebeblerle analık organlarının gayrî tabiî şekiller alması, kadınların gebelik esnasında ağır işlerde çalışmalarından doğacak mahzurlar kadar gelecek nesiller için zararlıdır.

Binenaleyh kadınlar yalnız analık müddetince değil, bütün iş hayatı müddetince bu gibi tehlikelere karşı korunmalıdırlar. Bu da kadınların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmamaları ile mümkündür.

Ağır ve tehlikeli işlerin tetkikinde, yeraltı işlerini de gözden geçirmek lâzımdır. Filhakika bu işler de mahiyetleri itibarile ağır ve tehlikeli işlerdendir ve yukarıda zikredilen tehlikeler bu işlerde çalışanlar için de varittir. Hattâ, yeraltı işleri muhtelif ağır ve tehlikeli işlerin mecmuudur denebilir.

Kadınların ağır ve tehlikeli işlerle yeraltı işlerinde çalıştırılmamaları hususunda gerek milletlerarası anlaşmalarda, gerekse mevzuatımızda hükümler mevcuttur.

Filhakika, hernevi Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde kadınların çalıştırılmaması hakkında 45 sayılı Milletlerarası sözleşmenin 2 nci maddesi, kadın cinsinden hiç bir şahsın, yaşı ne olursa olsun, maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırılamayacağını derpiş etmiştir.

Sözleşmenin üçüncü maddesi gereğince, bu memnuniyete bazı istisnalar kabul edilmiş ise de bunlar yeraltında yapılan asıl işlerde kadınların çalışma memnuniyetini refetmemektedir. Madde metnine göre memnuiyetten istisna edilmiş olanlar şunlardır:

a) Sevk ve idare vazifesiyle mükellef olup bedenen çalışmayan şahıslar,

b) Sıhhî ve sosyal hizmetlerde çalışan şahıslar,

c) Meslekî bilgilerini tamamlamak maksadiyle bir maden ocağında yeraltı işlerinde staj görmelerine müsaade edilen tahsildeki şahıslar,

d) Bedenen çalışma mahiyetinde olmayan bir san'atın icrası için bir maden ocağının yeraltı kısımlarına tesadüfî olarak inmesine lüzum görülen diğer bütün şahıslar.

Bu sözleşmeye 23 Haziran 1937 tarih ve 3229 sayılı kanunla Hükûmetimiz de iltihak etmiştir.

Diğer taraftan, İş kanununun 49 uncu maddesi de maden ocakları işleri, kablo döşenmesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yeraltında ve su altında çalışılaca kişlerde on sekiz yaşını doldurmamış erkek çocukların veya istisnasız her yaştaki kız ve kadınların çalıştırılmalarını yasak etmiştir.

Ağır ve tehlikeli işlerde kadınların çalıştırılmamaları hususunda mevzuatımızdaki hükümlere gelince:

İş Kanununun 58 nci maddesi hükmü gereğince 22/7/1948 tarih ve 3/7 896 sayılı Bakanlar Kurulu karariyle kabul edilen Ağır ve Tehlikeli İşler Nizamnamesine bağlı cedvelde yazılı işlerden bir çoğunda kadınların çalıştırılmaları menedilmiştir Tüzüğün 6 ncı maddesi gereğince kadınlar, ay hali günlerinde genel olarak ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamazlar. Bu günlerin sayısı üç gün olarak hesap edilir. Daha fazlası için tabib raporuna göre işlem yapılır. Ay halinin başlangıcı işçinin ihbar tarihidir.

Ayrıca, Nizamnameye bağlı cedvelin (1) ve (V) sayılı paragraflarında zikredilen yeraltı işleri ağır ve tehlikeli işlerden sayılmış ve bu işlerde de kadınların çalıştırılmaları menedilmiştir.

Kadın işçilere tanınan diğer mühim haklardan biri de analık halinin korunmasıdır. Kadınların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmamaları suretile alınan tedbirlerin istihdaf ettiği gayelerden bir tanesinin, onların ana olmaları hususunda vukuu melhuz tehlikeleri önlemek ve böylece gelece knesli garanti etmek olduğunu görmüştük.

Fakat muhtemel doğumları nazarı itibare alarak alınan bu ihtiyatî tedbirler analığın himayesi için kâfi değildir. Kadın işçilerin fiilen ana olmaları halinde, gerek doğumdan önce, gerekse doğumdan sonra bir takım koruyucu tedbirler alınması ve bazı haklar tanınması lâzımdır.

Mevzuatımıza göre analık halinde tanınan hak ve menfaatlerle alınması gereken tedbirlerin bir kısmı işverene, diğer bir kısmı da İşçi Sigortaları Kurumuna terettüp etmektedir.

İşçi Sigortaları Kanunları gereğince kadın işçilere tanınan hakları ayrıca tetkik edeceğimize göre önce işverene terettüp eden mükellefiyetleri gözden geçirelim:

İş Kanununun mer'iyetinden evvel, 1953 sayılı Umum' Hıfzıssıhha Kanunu ile bu hususta bazı hükümler koymak lüzumu hissedilmiştir. Mezkûr Kanunun 155 nci maddesi gereğince, kendisi ve çocuğunun sıhhatı için bir zarar husule getirmiyeceği bir tabip tarafından tahriren tasdik edilmedikçe kadınların doğumlarından mukaddem üç hafta ve doğurmasını müteakip yine üç hafta zarfında fabrika, imalâthane, umumî ve hususî müesseselerde çalışması ve çalıştırılması memnudur.

Gene aynı kanunun 177 nci maddesi gereğince, gebe kadınlar doğumlarından evvel üç ay zarfında çocuğunun ve kendisinin sıhhatine zarar veren ağır hizmetlerde kullanılamaz. Doğurduktan sonra, 155 inci maddede tâyin edilen muayyen müddet istirahatini müteakip işe başlayan emzikli kadınlara ilk altı ay zarfında çocuğunu emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

İş Kanununda da bu yolda hükümler vardır. Gerçekten Kanunun 25 inci maddesi, doğumdan evvel ve sonra üç hafta çalışmayı yasak ettiği gibi, bu mecburi izin müddetlerinin sıhhî lüzum halinde altışar haftadan cem an on iki haftaya kadar uzatılabileceğini de derpiş etmiştir.

Diğer taraftan. İş Kanununun 61 nci maddesi, gebe veya emzikli kadınların hangi devrelerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu ve bunların çalışmaları caiz olan işlerde hangi şartlar ve usullere tâbi tutulacakları ve hangi vasıf ve şartlardaki işyerlerinde ne suretle emzirme odaları ve kreşler tesis edilmek mecburiyeti bulunduğu hususunda bir nizamname çıkarılacağını âmir bulunmaktadır. Bu madde hükmü gereğince hazırlanan "Gebe ve Emziklı Kadınların Çalıştırılma Şartlarile Emzirme Odaları ve Kreşler Hakkında Nizamname" İcra Vekilleri Heyetinin 5/8/1953 tarihli ve 4/1272 sayılı kararile mer'iytee konulmuştur.

--ö-İN5.jc/33S'ö,Y-k. g

Mezkûr Nizamname, gebe ve emzikli kadınların doğumdan evvel ve sonraki kanunî istirahat müddetleri içinde ve hekim raporu ile sıhhî mahzuru belirtilen sair hallerde, çalıştırılmalarını yasak ettiği gibi, gebeliğin ilk üç ayı içinde, hekimin gösterdiği lüzum üzerine ve müteakip aylarda ise ayda bir defa tıbbî muayeneye gitmelerine müsaade olunacağını derpiş etmiştir. (Madde: 1 - 2).

Bundan başka, Ağır ve Tehlikeli İşler Nizamnamesinde kadınların çalışmasına müsaade edilmiş bulunan işlerde çalışacak emzikli kadınların, doğumu takip eden altı hafta sonunda sıhhî muayeneleri yaptırılarak, hekim raporu ile sıhhî mahzuru belirtilenlerin, doğumu takip eden ilk altı ay zarfında bu işlerde çalıştırılamayacaklarını hükme bağlamıştır. (Madde 3).

Nizamnamenin emzirme odaları ve kreşler hakkındaki hükümlerine gelince: Bir işyerinde 100-300 kadın işçi çalıştırıldığı takdirde, bunların arasındaki annelerin bir yaşından küçük çocuklarını emzrimeleri için emzirme odası tesis edilmesi, 300 den fazla kadın işçi çalıştırıldığı takdirde, bir yaşından küçük çocukların emzirilmesi ve 1-6 yaşındaki çocukların bırakılması ve bakılması için kreş tesis edilmesi mecburidir (Madde 4).

Emzirme odalarile kreşlerin, bina, teshin, tefriş ve teçhizat masrafları tamamen işverenler tarafından yapılır, işçiler hiç bir suretle bu masraflara iştirâk ettirilmez (Madde 14).

Kadın işçilere, emzirme odaları ile kreşlerde bulunan bir yaşından küçük çocuklarını emzirmek için, mutad dinlenmeden evvel ve sonra ayrı ayrı olmak üzere yarımşar saatlik iki müsaade verilir.

Yüzden az kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde çalışan annelerin, bir yaşından küçük çocuklarını emzirmelerine, çocuklar meme zamanında işyerlerine getirilmeleri halinde yine aynı şekilde müsaade olunacağı gibi, çocukların işyerlerine getirilmeleri mümkün olmayan hallerde, emzikli annelerin emzirme zamanlarından yarımşar saat evvel işlerini bırakarak gitmelerine izin verilir. Ve bu izin müddeti iş müddetinden sayılır. (Madde 5) (Emzirme zamanlarında verilecek izinlerin iş müddetinden sayılması yolunda nizamnameye vazedilen bu hüküm, İş Kanununun 40 ıncı maddesinin (d) fıkrasiyle bu hususta konulan hükme uygundur).

B) İşçi Sigortaları Kanunları ile tanınan haklar:

İşçi Sigortaları Kanunlarında kadın işçilere erkek işçilerden fazla olarak tanınan haklar, onların analık hallerinin sigorta edilmesidir.

Filhakika iki ayrı kanun 4772 sayılı kanunun analık sigortası hakkındaki hükümleri tatbik olunmamaktadır. 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu ise halen 20 ye yakın Vilâyette tatbik edilmektedir. Binaenaleyh geri kalan vilâyetlerde halen 4772 sayılı kanunun analık sigortası hakkındaki hükümleri mer'idir.

Birbirine müşabih hükümleri ihtiva eden bu iki kanunda kadın işçilere tanınan haklar esas itibariyle şunlardır:

a) Gebelik muayenesinin icrası ve gebelik yardımı yapılması,

b) Doğumda, gerekli sağlık yardımlarının yapılması,

c) Emzirme yadım parası verilmesi,

d) Sigortalı kadının doğumda nevvel ve sonra işinden kaldığı günler için ödenek verilmesi.

Filhakika 4772 sayılı kanunun 5019 sayılı kanunla muaddel 12 nci maddesine göre, doğurduğu, hekim veya diplomalı ebe raporiyle veya nüfus kâğıdı ile sabit olan sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına maktu bir para ödenir.

Gebeliği usulen sabit olan sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına muayyen bir para yardımı yapılacağı gibi doğumdan ileri gelen hastalık hallerinde resmî sağlık makamlarından alacakları rapor vesair belgelere dayanan masrafları da ayrıca ödenir.

İşçi Sigortaları İdaresi, ameli bakımdan imkân gördüğü yerlerde doğum ve doğumdan sonraki haller için ödeyeceği yardım parası yerine doğumu ve doğumdan sonraki tedaviyi münasip göreceği sağlık müesseselerinde yaptırabilir.

Aynı kanunun 29 ncu maddesi gereğince, sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önce ve doğumdan sonra sağlık durumuna göre üçer haftadan altışar haftaya kadar ve bu süreler için çalışmamak ve gündelik almamak şartile, kendisine, gündeliğinin yüzde yetmişine denk bir ödenek verileceği gibi, Türk Ceza Kanununa göre suç sayılmayan çocuk düşürme sonucu iş göremezliğin devamınca ve altı haftayı geçmemek üzere yine aynı nisbet dahilinde ödenek verilir. Ancak çocuk düşürme halinde verilecek ödenekten faydalanabilmek için sigortalı kadının, çocuk düşürdüğünü İşçi Sigortaları Kurumuna on gün içinde hekim raporu veya diplomalı ebe belgesile haber vermesi lâzımdır. (Madde 59).

Bundan başka, sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına çocuğun ölü doğmaması şartıyla bir emzirme ödeneği verilir. (Madde 30).

Analık sigortası haklarından faylanmak için, kanunla, kadın işçiler analık halinde teminat altına alınmışlardır. Bu kanunlar, 4772 sayılı İş Kazalariyle Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu ile 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunudur. Her iki kanun, analık sigortası bakımından birbirine müşabih hükümler okymuştur. Bu vaziyette herhangi bir kadın işçi hakkında bu kanunlardan yalnız bir tanesinin hükümlerinin tatbik olunacağı şüphesizdir.

(Devamı sayfa 4 de)

Kadın işçilere tanınan haklar

(Baş tarafı 3 de)

Gerçekten, 4772 sayılı Kanundan muahhar olan 5502 sayılı kanunun 47 nci maddesi gereğince, bu kanunun uygulandığı işyerlerinde, uygulanma tarihinden itibaren bazı şartların yerine getirilmesini derpiş etmiştir. Bu şartlar, sigortalı kadının veya karısı için analık yardımından faydalanacak erkeğin doğumdan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç işyerinde en az 160 gün çalışmış bulunması, gebelik yardım ve ödeneğinden faydalanacak olanlar tarafından gebeliğin doğumdan önce hekim raporu veya diplomalı ebe belgesile İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmesi, doğum yardım ve ödeneklerinden faydalanmak için doğumun 50 gün içinde İşçi Sigortaları Kurumuna haber verilmesi, sigortalı erkeğin doğumdan önce, doğum yapan kadınla evli bulunmasından ibarettir. (Madde 32, muaddel).

Kanunun diğer bir hususiyeti de sigortalık hakkını kaybedenlerin muayyen bir müddet daha bu kanun hükümlerinden faydalanmalarının sağlanmış olmasıdır. Filhakika kanunun 33 üncü maddesi gereğince sigortalılık kaybedenler bu haklarının düşmesinden başlamak üzere dokuz ay içindeki doğum ve çocuk düşürme hallerinde analık sigortası haklarından faydalanırlar.

5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanununun bu husustaki hükümlerine gelince: Kanunun 11 inci maddesi gereğince, gebelik muayenesi İşçi Sigortaları Kurumunca, önceden belli edilen hekim veya ebeler tarafından yapılır. Sigortalı, gebeliğin en çok altıncı ayında gebelik muayenesi yaptırmadığı veyahut hekim veya ebenin lüzum gösterdiği daha sonraki muayene ve tedavilere devam etmediği takdirde bu yüzden ileri gelecek iş göremezlik hallerinde verilecek ödenekleri kısmen veya tamamen düşürebilir.

Doğum yardımı; sigortalı kadının veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısının doğurması için yapılan sağlık yardımı ile gerekli ilâçların ve sağlık malzemesinin tedarikidir. Bu yardım, İşçi Sigortaları Kurumu tarafından önceden belirtilen ebeler tarafından sigortalı kadının evinde yaptırılır. Gerekirse doğum esnasında yetkili bir hekim bulundurulabileceği gibi hekim veya ebenin lüzum göstereceği hallerde sigortalı kadın veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısı bir doğumevine veya sağlık müessesesine yatırılmak suretiyle doğum yardımı yaptırılır (Madde 12).

Sağlık yardımlarının İşçi Sigortaları Kurumunca doğrudan doğruya yapılmasına imkân görülemiyen yer veya hallerde gebelik ve doğum sağlık yardımı yerine, tanzim edilecek tarifeye göre maktu para yardımı yapılır. İki veya daha fazla çocuk doğarsa maktu para yardımı iki misline çıkarılır (Madde 13). Ancak gebelik yardım parası alabilmek için, gebelik halinin hekim veya diplomalı ebeden alınacak bir belge ile ve doğumdan önce İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmesi; doğum yardım parası alabilmek için de, doğumun 50 gün içinde İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmesi ve hekim veya diplomalı ebeden alınacak doğum kâğıdı veyahut tasdikli nüfus kâğıdı örneği ile belgelenmesi şarttır. Emzirme yardımına gelince: Kanunun 17 nci maddesi gereğince sigortalı kadına veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına, çocuğun ölü doğmaması şartile, miktarı Çalışma Vekâletince tesbit olunacak bir emzirme yardımı yapılır. İki veya daha fazla çocuk doğarsa iki misli emzirme yardımı yapılır.

Gebelik, doğum sağlık yardımlarile emzirme yardımlarından yahut bu yardımlar yerine maktu para yardımlarından faydalanabilmek için:

a) Sigortalı kadının doğumdan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç işyerinde en az 90 gün çalışmış ve prim ödemiş olması,

b) Sigortalı erkeğin, doğumdan önceki bir yıl içinde İş Kanununa tabi bir veya birkaç işyerinde enaz 160 gün çalışmış ve prim ödemiş olması ve doğumdan önce, doğum yapan kadınla evli bulunması, şarttır. (Madde 14.)

Doğumdan evvel ve doğumdan sonra sigortalı kadına, işinden kaldığı günler için ödenek verilmesi hususunda kanunun 18 inci maddesinde hükümler mevcuttur. Mezkûr madde gereğince, doğumdan önceki bir yıl içinde en az 160 gün çalışmış ve prim ödemiş bulunan sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önce üç ve doğumdan sonra altı haftaya kadar ve bu süreler içinde çalışmamak ve gündelik almamak şartile, pazar günleri hariç, her gün içinde günlük kazancının üçte ikisine denk bir ödenek verileceği gibi, Türk Ceza Kanununa göre suç sayılmayan çocuk düşürme sonucu iş göremezliğin devamınca ve altı haftayı geçmemek üzere aynı nisbet dahilinde ödenek verilir.

5502 sayılı kanunda da sigortalık hakkını kaybedenlerin muayyen bir müddet daha bu kanun hükümlerinden faydalanmaları derpiş edilmiştir. Filhakika kanunun 33 ncü maddesi gereğince, sigortalık hakkını kaybedenler, bu haklarının düşmesinden başlamak üzere 9 ay içinde vukua gelecek hastalık ve analık hallerinde, hastalığın anlaşıldığı veya doğumun vukubulduğu tarihten önce 15 ay içinde en az 160 gün çalışmış ve prim ödemiş olmak şartile, bu kanunda yazılı sağlık yardımlarından faydalanırlar.

İş ve İşçi Sigortaları Kanunlarının kadın işçiler lehine kadın işçilerin sayısı ne kadardır? Başka bir ifade ile, mevzuatın kadınlar lehine koyduğu bu hükümler ciddî bir ihtiyacın ifadesi midir? Bu suallere cevap verebilmek için istatistikleri gözden geçirmek lâzımdır. Filhakika (31 Aralık 1951 tarihinde, İş Kanununa tabi müesseselerde çalışan 427364 işçiden 330.018 nin erkek, 70.572 sinin kadın ve 26274 ünün de çocuk olduğu ve böylece kadın işçilerin, bütün işçi yekûnunun altıda birini teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan İşçi Sigortaları Kanunlarının kadın işçiler lehine koyduğu hükümlerin tatbikatını tetkik edecek olursak:

1950 yılında İşçi Sigortaları Kurumuna ihbar edilen analık vakalarının 24993, 1951 yılında ise 28903 e baliğ olduğunu görürüz. 1950 yılında ihbar edilen vakalardan 2474 ü sigortalı kadının analığı ve 22519 u sigortalı erkeğin karısının analığıdır. Keza 1951 de ihbar edilen vakalardan 3055 i sigortalı kadının analığı, 25849 u da sigortalı erkeğin karısının analığıdır.

Şu hale göre mühim bir yekûn teşkil eden kadın işçiler lehine mevzuatımızın koyduğu hükümler sosyal hayatımızın zaruri ihtiyaçlarını karşılamakta, kadın işçilerimizin sıhhatlarile çalışma şartlarını ve gelecek nesillerin hayatını teminat altına almaktır.

(Çalışma Vekâleti Dergisinden

SEATO KONFERANSI: Seato konferansı Manilla'da toplantılarını akdetmektedir. Resimde konferansa iştirak eden Filipin delegesi görülüyor

Adana pamuk piyasası itibarda

Adana (D.H.A.) — Şehrimiz borsasında pamuk fiyatları, adam akıllı tutunmakta, hazır ve vâdeli her çeşit pamuk ve çekirdekleri itibar görmektedir. Bugün borsaya mülhakattan da bol miktarda pamuk sevkedilmiş ve mallar bısa bir zaman zarfında satılmıştır. Borsada, hayat malları 116-117 den, Akala I-A lar 278-285 e kadar, I-B 277-280 e kadar, II- A 260 dan 268 e kadar, II-B Akala 258-260 tan, Akala çiğiti İskenderun teslimi 29-29.5 tan 125 ton ve 10,000 ton susam 98.5 kuruştan, buğday Floransa beyaz 31-33 ten, yerli kırmızı 28-32, arpa 19-5 tan ve yulaf 22 kuruştan alıcı bulmuştur.

PTT MERKEZİNİN YENİ BİNASI

Beyazım PTT merkezi, Çarşıkapıdaki Baysal Sarayı zemin katına nakledilmiştir.

İTALYAN MEYVECİLİK MÜTEHASSISI

İtalya meyvecilik mütehassısı Prof. Moretti başkanlığındaki heyet, dün sabah Vilâyetti Vali Prof. Gökay'ı ziyaret etmiştir. Heyet, bir müddet Büyükdere fidanlığında tetkiklerde bulunacaktır.

SOMA ELEKTRİK SANTRALI TEMELİ YARIN ATILIYOR

33,5 MİLYON LİRAYA MAL OLACAK SANTRAL 60 BİN KİLOVAT TAKATİNDE OLACAK

Ankara, 3 (A.A.) — Batı Anadolu bölgesinin büyük bir enerji ihtiyacını karşılayacak olan Soma termik elektrik santralının temeli 5 Ekim çarşamba günü merasimle atılacaktır.

1956 yılınının ikinci yarısında işletmeğe açılacak olan Soma termik elektrik santralı heyeti mecmuası 33.367.000 liraya mal olacaktır.

Soma kömür havzasının bilinen rezervi 25.000.000 ton kadardır. Bu 25 milyon ton kömürün en iktisadi bir şekilde istihsali için Eti Bankca girişilen amenajman programı ikma ledilmiştir. İstihsal edilen kömürün yıkanmış ve yüksek kaliteli kısmı satışa arzedilecek, lâvvar artıkları ve diğer düşük kaliteli kısımları ise santralca elektrik istihsal edilmek suretiyle kıymetlendirilecektir.

Soma termik elektrik santralı, Etibank tarafından kurulmuş ve işletilmekte olan orta büyüklükte müteaddit santralların yanında, Çatalağzı, Sarıyar ve Tunçbilek gibi tevzi veya tesis safhasında bulunan büyük bölge santrallerinden dördüncüsüdür.

Soma santralının ilk kuruluşta net takatı 40.000 kilovattır. Santral ileride ihtiyaç halinde 60.090 kilovata tevzi edilecek şekilde projelenmiştir.

Ürdün Kralı memleketimizden ayrıldı

Dost ve kardeş Ürdün Kralı Majeste Hüseyin Bin Tallâl İstanbulda gayri resmî olarak iki gün kaldıktan sonra beraberinde maiyeti erkânı olduğu halde dün sabah saat 8 de hususi uçağı ile Ammana müteveccihen memleketimizden ayrılmıştır.

Dost ve kardeş Ürdün Kralı majeste Hüseyin Bin Tallâl Yeşilköy hava meydanında Başvekil Adnan Menderes, Devlet Vekili Dr. Mükerrem Sarol, İstanbul Vali ve Belediye Reis Vekili Prof Gökay, Merkez Kumandanı, Emniyet Müdürü, Ürdün Büyükelçisi Şerif Abdülmecit, Hariciye Vekâleti Protokol Umum Müdürü Şemsettin Mardin, sefaret erkânı tarafından uğurlanmıştır.

TEMİZLİK PERSONELİNİN KIŞLIK ELBİSESİ

Temizlik personeline kışlık elbise verilmesi için Belediye hazırlıklara başlamıştır.

Elbiseler önümüzdeki ay içinde tevzi edilmiş olacaktır.

GÜREŞ MÜSABAKALARI: Yakında başlıyacak güreş müsabakaları için İstanbul ta kımı hazırlanmaktadır. Resimde güreş karşılaşmalarından bir görünüş

SU TESTİSİ: Resim, su testisi su yolunda kırılır, darbımeselinin doğruluğunu isbat ediyor. Fakat testisi kırıldığı icin ağlayan öğrencinin herhalde bundan haberi yok

Şehir Meclisi bugün Ekim d meclisi toplantı halinde gücisini aktedecektir. Resimde, Şehirevresi toplantılarından ikinrülüyor